

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger**1. Indledning**

I forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2022 blev der afsat 15 millioner kr. til udmøntning i 2022 og 30 mio. kr. årligt fra og med 2023 til forbedringer af vilkårene for de ældre. Udmøntning af midlerne skulle anvendes til forbedring af vilkårene for både alderspensioner og førtidspensionerne.

Der blev som en konsekvens heraf fremsat et forslag på FM 2022, punkt 25, hvori der blev foretaget ændringer i lovgivningen vedrørende alders- og førtidspension.

I Inatsisartutlov om alderspension blev grundbeløbet for alderspensionen hævet, og i Inatsisartutlov om førtidspension blev der bl.a. foretaget en forhøjelse af taksten for den højeste førtidspension.

Ved behandling og vedtagelse af lovforslaget blev der meldt ud til pressen, at pensionister fremover får 9.000 kr. mere årligt eller 750 kroner mere om måneden, før skat. Det er den stigning, der har været hensigten med lovforslaget, dvs. en forhøjelse på 9.000 kr. om året. Ved samme lejlighed blev der nævnt, at den højeste førtidspension skulle forhøjes med 5.660 kr. årligt, dvs. ca. 470 kr. om måneden.

Det var imidlertid hensigten bag finansloven, at der skulle ske en forhøjelse på i alt 30 mio. kr. årligt, ud over den normale årlige regulering på baggrund af satstilpasningerne.

Udarbejdelse af ændringsloven var påbegyndt i 2021. Ved udarbejdelsen var der ikke taget hensyn til den generelle årlige regulering af satserne, og at lovforslaget ville få virkning i 2022.

Den korrekte fremgangsmåde ville have medført, at taksten for alderspension fra 2021 først skulle have været reguleret med satstilpasningsprocenten for 2022 og derefter tillagt 9.000 kr. Det samme skulle have været tilfældet for højeste førtidspension. Det vil sige, at satsen for højeste førtidspension først skulle have været reguleret med satstilpasningsprocenten for 2022 og tillagt derefter 5.660 kr.

Den på det tidspunkt faktuelle beregningsmåde resulterede blandt andet i, at alderspensionister fik 118 kr. mindre om måneden end det, der var hensigten.

I den forbindelse sendte departementet en meddelelse til kommunerne om, at der skulle udbetales det manglende residuale beløb på 118 kr. med tilbagevirkende kraft pr. 1. juli 2022. Der er efterfølgende kommet flere henvendelser fra kommunerne med bemærkning om hjemmelspørgsmålet for den ovennævnte meddelelse.

På den baggrund er nærværende forslag udarbejdet, således at taksterne for både alderspension og førtidspension fremgår klart og korrekt direkte i loven, med virkning tilbage fra 1. juli 2022.

2. Hovedpunkter i forslaget

Forslaget skal sikre, at der tilvejebringes en klar og utvetydig hjemmel til, at kommunerne kan udbetale alle de ekstra midler, som blev bevilliget i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2022. På denne baggrund foretages der med nærværende forslag de nedenstående ændringer i lovgivningerne om alders- og førtidspension.

Alderspension

Alderspension udgjorde til og med juni 2022 65.652 kr. om året.

En årlig stigning på 9.000 kr. gældende pr. juli 2022, hvilket var hensigten bag forslaget, vil give 74.652 kr. om året. Det vil sige, at alderspension vil stige 750 kr. pr. måned fra juli 2022 til og med december 2022.

For 2023 skal beløbet på 74.652 kr. reguleres med satstilpasningsprocenten. Beløbet udgør efter reguleringen 76.369 kr. årligt gældende pr. 1. januar 2023.

Førtidspension

Den højeste førtidspensionstakst udgjorde til og med juni 2022 121.291 kr. om året.

En årlig stigning på 5.660 kr. gældende pr. juli 2022, hvilket var hensigten bag forslaget, vil give 126.951 kr. om året. Det vil sige, at den højeste førtidspensionstakst vil stige 470 kr. pr. måned fra juli 2022 til og med december 2022.

For 2023 skal beløbet på 126.951 reguleres med satstilpasningsprocenten. Beløbet udgør efter reguleringen 129.870 kr. årligt gældende pr. 1. januar 2023.

Ikrafttræden

Ændringsloven forslås sættes i kraft med tilbagevirkende kraft fra den 1. juli 2022, således at lovgiverens hensigt bliver implementeret fuldt ud.

Herigennem sikres det ligeledes, at de midler, der blev afsat til at forbedre vilkårene for de ældre i forbindelse med vedtagelse af finansloven for 2022, fuldt ud kommer de berørte til gode.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, idet det anses for at være udgiftsneutralt.

Som nævnt ovenfor blev der i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 2022 afsat 15 millioner kr. til udmøntning i 2022 og 30 mio. kr. årligt fra og med 2023 til forbedringer af vilkårene for de ældre.

Forslaget skal blot sikre en klar og utvetydig hjemmel til udmøntningen af de midler, der allerede er bevilget. Der er således ikke tale om, at der skal findes yderligere midler til gennemførelsen af forslaget, da kommunerne allerede er blevet kompenseret for de hævdede takster pr. 1. juli 2022 og frem.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget har ingen konsekvenser for miljø, natur og folkesundheden.

6. Konsekvenser for borgerne

For alderspensionister vil lovforslaget ikke have nogle økonomiske konsekvenser, da de allerede ved departementets henvendelse til kommunerne har fået efterreguleret deres alderspension pr. 1. juli 2022. Lovforslaget sikrer i forbindelse med alderspension derfor, at den nødvendige lovhjemmel for den tilsigtede stigning er til stede.

For førtidspensionister, som er berettiget til højeste takst, vil forslaget ved vedtagelse medføre dels en forhøjelse af førtidspensionen på 461 kr. månedligt, og dels en positiv efterregulering af taksten pr. 1. juli 2022.

Dermed bliver lovgiverens hensigt fuldt ud implementeret.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget forventes ikke at få andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har i perioden 02. marts 2023 til 10. marts 2023 været offentliggjort på høringsportalen på www.naalakkersuisut.gl, og har i samme periode været i høring hos Avannaata Kommunia, Kommune Kujallaq, Kommune Qeqartalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunia og Utoqqaat Illersuisuat.

Da forslaget ikke ændrer den retstilstand, som var tilsigtet ved vedtagelse af inatsisartutlov nr. 9 af 20. juni 2022, men alene har til formål at korrigere en fejl i beregningsgrundlaget og dermed tilvejebringe et utvetydigt hjemmelsgrundlag for udbetaling i overensstemmelse med Inatsisartutlovens intentioner, har høringsperioden omfattet en kortere periode end den gængse.

Der henvises til bilag 2 om høringen og de modtagne høringssvar.

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Bestemmelsen fastlægger, at alderspensionens grundbeløb udgør op til 74.652 kr. årligt i perioden 1. juli 2022 til og med 31. december 2022 og op til 76.369 kr. årligt fra 1. januar 2023 og frem.

Alderspension udgjorde til og med juni 2022 op til 65.652 kr. om året, jævnfør § 5, stk. 1, i cirk. nr. 294 af 1. januar 2022. Til dette skal tillægges 9.000 kr. som følge af den ved vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 9 af 20. juni 2022 tilsigtede forhøjelse.

Det vil sige, at alderspension gældende pr. 1. juli 2022 skal udgøre op til 74.652 kr. årligt eller op til 6.221 kr. månedligt.

Beløbet skal reguleres for 2023. Det sker ved brug af satstilpasningsprocenten, som er offentliggjort af Grønlandsk Statistik og er 102,3%. Regulering på baggrund af satsen resulterer i en alderspension på op til 76.369 kr. årligt, eller op til 6.364 kr. månedligt; gældende pr. 1. januar 2023.

Til § 2

Til nr. 1

Bestemmelsen fastslår, at den højeste førtidspensionssats udgør op til 126.951 kr. årligt i perioden 1. juli 2022 til og med 31. december 2022 og op til 129.870 kr. årligt fra 1. januar 2023 og frem. Højeste førtidspension tilkendes ansøgere med en arbejdsevne mellem 0 og 25 pct. Højeste førtidspension udgjorde til og med juni 2022 op til 121.291 kr. om året, jævnfør § 6, stk. 1, i cirk. nr. 294 af 1. januar 2022. Til dette skal tillægges 5.660 kr. som følge af den ved vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 9 af 20. juni 2022 tilsigtede forhøjelse.

Det vil sige, at højeste førtidspension gældende pr. 1. juli 2022 skal udgøre op til 126.951 kr. årligt eller op til 10.579 kr. månedligt. Beløbet skal reguleres for 2023. Det sker ved brug af satstilpasningsprocenten, som er offentliggjort af Grønlandsk Statistik og er 102,3%.

Regulering på baggrund af satsen resulterer i en højeste førtidspension på op til 129.870 kr. årligt, eller 10.823 kr. månedligt; gældende pr. 1. januar 2023.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter håndhævelsestidspunktet såvel som virkningstidspunktet. Da virkningstidspunktet ligger forud for lovens formelle ikrafttrædelsestidspunkt, håndhævelsestidspunktet, har loven tilbagevirkende kraft pr. 1. juli 2022.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I Inatsisartutlov om alderspension, jf. Selvstyrets lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. februar 2022, med de ændringer der følger af Inatsisartutlov nr. 9 af 20. juni 2022, foretages følgende ændringer:
§ 9. Alderspensionens grundbeløb udgør årligt op til kr. 73.239.”	1. § 9, stk. 1, affattes således: ”Alderspensionens grundbeløb udgør i perioden 1. juli 2022 til og med 31. december 2022 årligt op til kr. 74.652. Alderspensionens grundbeløb udgør herefter pr. 1. januar 2023 årligt op til kr. 76.369.”
	§ 2 I Inatsisartutlov om førtidspension, jf. Selvstyrets lovbekendtgørelse nr. 2 af 4. februar 2022, med de ændringer der følger af Inatsisartutlov nr. 9 af 20. juni 2022 og Inatsisartutlov nr. 18 af 21. november 2022, foretages følgende ændringer:
Stk. 2. Højeste førtidspension udgør årligt op til 124.340 kr.”	1. § 17, stk. 2, affattes således: ”Stk. 2. Højeste førtidspension udgør i perioden 1. juli 2022 til og med 31. december 2022 årligt op til 126.951 kr. Højeste førtidspension udgør herefter pr. 1. januar 2023 årligt op til 129.870 kr.”
	§ 3 Denne Inatsisartutlov træder i kraft dagen efter, at Inatsisartutloven er kundgjort, og har virkning for alderspension og førtidspension pr. 1. juli 2022.

Bilag 2**Høringssvar**

Der er modtaget høringssvar fra følgende:

- Avannaata Kommunua
- Kommune Kujalleq
- Kommuneqarfik Sermersooq
- Utoqqaat Illersuisuat

Følgende har ikke haft bemærkninger:

- Utoqqaat Illersuisuat

Nedenfor følger en gennemgang af det væsentligste indhold i de høringssvar, som er indgivet til Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender. Der er tale om en delvis redigeret gengivelse af høringssvarene, hvortil departementets kommentarer til høringssvaret er skrevet i kursiv.

Avannaata Kommunua

Departementet har valgt at medtage høringssvaret fra Avannaata Kommunua på trods af tre dags fristoverskridelse.

Avannaata Kommunua anfører, at »lovforslaget fremtræder som en legaliseringsproces af de beløb, som er anført i Finansloven for 2022. Dette sammenholdt med, at loven skal have tilbagevirkende kraft, strider totalt imod god forvaltningsskik i relation til lovarbejde. Loven burde have været vedtaget forud for den dato, den skal have virkning fra.«

Det tages ikke til efterretning.

Det er intet til hinder for, hverken som følge af god forvaltningsskik, forvaltningsretlige principper og retsgrundsætninger eller legalitetsprincippet, at en lov vedtages med tilbagevirkende kraft, særligt da loven alt andet lige har en begunstigede karakter for borgerne og stiller de berørte borgere bedre.

Avannaata Kommunua anfører endvidere, at »høringsfristen er urimeligt kort. Det har længe været kendt, at dette lovforslag skulle udarbejdes, og det er ikke specielt kompliceret. Der ses derfor ikke at være rimelig grund til, at lovforslaget kommer i høring på så sent et tidspunkt, uanset forklaringerne i Almindelige bemærkninger til lovforslaget.«

Departementet henviser til almindelige bemærkninger om den korte frist. Departementet bemærker at have medtaget høringssvaret fra Avannaata Kommunua på trods af overskridelse af fristen.

Derudover anfører Avannaata Kommunua, at borgere, der modtager pension, ikke skal være henvist til at søge oplysninger om pensionens størrelse i finansloven.

Departementet bemærker, at loven efter vedtagelse bliver kundgjort efter de gældende retningslinjer. Endvidere skal der bemærkes, at en offentlig myndighed, herunder en kommune, har en lovfæstet vejledningspligt, som tilsiger, at myndigheden skal oplyse en borger om, hvordan borgeren kan finde frem til den relevante lov, som i det her tilfælde ikke er Finansloven.

Kommune Kujalleq

Kommune Kujalleq tilkendegiver, at hensigten med ændringsforslaget er god nok i sig selv, men kommunen har svært ved at se, om den faktiske forhøjelse af pensionen vil betyde bedre forsørgelsesgrundlag til dagligt.

Såfremt det er en politisk målsætning at forbedre de aktuelle levevilkår for alders- og førtidspensionister, så er der tvivl, om dette faktisk kan opnås med den foreslåede ændring. Samtidig med den foreslåede ændring bør det derfor overvejes at vurdere minimums- og maksimumsgrænsebeløbene for boligsikring.

Ikke indarbejdet, da bemærkninger ikke vedrører bestemmelserne i udkastet til dette forslag.

Departementet forstår kommunens bemærkning således, at den dels rejser tvivl om, hvorvidt forslaget faktisk kan medvirke til en forbedring af de aktuelle levevilkår for alders- og førtidspensionister, dels rummer en opfordring til overvejelse af den øvre- og nedre grænse for boligsikringsbeløbet.

For det første giver forslaget hjemmel til et højere pensionsbeløb, som alt andet lige vil give bedre økonomisk råderum og dermed bedre aktuelle levevilkår.

For det andet vil spørgsmålet om vurdering af et minimums- og maksimumsgrænsebeløb bero på hele boligsikringsregiet og ikke kun alders- og førtidspensionister, hvilket ikke har været genstand for udarbejdelse af nærværende forslag.

Kommuneqarfik Sermersooq

Kommuneqarfik Sermersooq anfører, at det er positivt, at borgerne får den takststigning, de er stillet i udsigt, og kommunen bifalder, at kommunerne nu får klar og korrekt hjemmel til at gennemføre de tiltænkte takstændringer.

Kommuneqarfik anfører endvidere at være uenig i konklusionen om, at forslaget ingen administrative konsekvenser har for det offentlige, idet kommunerne i den forudgående proces og med indeværende forslag ad flere omgange skal beregne borgernes ydelser på ny. Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked finder det således hensigtsmæssigt, at departementet i fremtiden bestræber sig på at føre en mere regelmæssig proces for lignende ændringsforslag.

Tages til efterretning.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Kommunen anfører under dette afsnit:

”På side 4 i departementets bemærkninger til forslaget vedrørende § 2 står skrevet: "Højeste førtidspension udgjorde til og med juni 2022 op til 121.219 kr. om året." (understregning tilføjet).

Det bemærkes, at tallet skal ændres til korrekte 121.291 kr. om året.”

Tastefejlen er korrigeret.